

BEZPIECZEŃSTWO W SYTUACJACH ZAGROŻENIA

REKOMENDOWANE ZASADY POSTĘPOWANIA DLA ZARZĄDZAJĄCYCH PLACÓWKAMI OŚWIATOWYMI MATERIAŁY SZKOLENIOWE

Dolnośląski
Ośrodek
Doskonalenia
Nauczycieli
we Wrocławiu

**DOLNY
ŚLĄSK**

Wrocław 2026

BEZPIECZEŃSTWO W SYTUACJACH ZAGROŻENIA

REKOMENDOWANE ZASADY POSTĘPOWANIA
DLA ZARZĄDZAJĄCYCH PLACÓWKAMI OŚWIATOWYMI

MATERIAŁY SZKOLENIOWE

SAFETY PROJECT

Dolnośląski
Ośrodek
Doskonalenia
Nauczycieli
we Wrocławiu

Opracowanie:

Safety Project sp. z o.o.

ul. Muchoborska 18, 54-424 Wrocław

<https://safetyproject.pl/>

Redakcja: Sabina Czajkowska-Prokop

Korekta językowa: Agnieszka Jaworska-Żeglińska, Honorata Uchwał-Kalka

Grafiki: Grafiki zamieszczone w tej publikacji zostały wygenerowane przy użyciu narzędzi sztucznej inteligencji (AI).

Skład DTP: Noemi Nikończuk-Kowalczyk

Wydawca:

Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu

ul. Trzebnicka 42/44, 53-025 Wrocław

Licencja: CC BY-NC-SA 4.0 – Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Na tych samych warunkach 4.0 Polska.

Egzemplarz bezpłatny

Wrocław, 2026

Spis treści

Moduł 1: Bezpieczeństwo placówek oświatowych	str. 9
Moduł 2: Reagowanie na podejrzaną przesyłkę	str. 10
Moduł 3: Reagowanie na zamach masowego zabójcy	str. 15
Moduł 4: Reagowanie na sytuację zakładniczą	str. 21
Moduł 5: Reagowanie na zamach bombowy i atak z powietrza	str. 25
• Ataki bombowe	str. 25
• Ataki rakietowe – alarm dla ludności	str. 27
• Reagowanie na informację o zagrożeniu	str. 29
Moduł 6: Przygotowanie placówek oświatowych do zagrożeń wojennych i reagowania na zamachy	str. 36

Szanowni Państwo,

bezpieczeństwo uczniów i pracowników szkół oraz innych placówek oświatowych jest jednym z najważniejszych zadań systemu edukacji. Współczesne zagrożenia wymagają odpowiedniego przygotowania organizacyjnego, znajomości procedur oraz umiejętności podejmowania właściwych decyzji w sytuacjach kryzysowych. Szczęólnego znaczenia nabiera przygotowanie do reagowania na niebezpieczne zdarzenia, do których dochodzi również na terenie szkół.

W trosce o podnoszenie poziomu bezpieczeństwa w dolnośląskich placówkach oświatowych Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu w 2025 roku zrealizował cykl szkoleń dla dyrektorów i nauczycieli. Ich tematyka obejmowała rozpoznawanie zagrożeń, zasady postępowania w sytuacjach bezpośredniego niebezpieczeństwa oraz przygotowanie szkół do funkcjonowania w warunkach kryzysu militarnego.

W obliczu aktualnych wydarzeń oraz rosnącej potrzeby upowszechniania wiedzy dotyczącej bezpieczeństwa udostępniamy Państwu materiały szkoleniowe uzupełnione o filmy instruktażowe. Przedstawiają one możliwe scenariusze zagrożeń oraz sposoby postępowania w sytuacjach wymagających szybkiej i odpowiedzialnej reakcji. Mają pomóc dyrektorom, nauczycielom i innym pracownikom oświaty lepiej przygotować się do takich zdarzeń, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony życia i zdrowia uczniów oraz pracowników.

Materiały opracowała wrocławska firma Safety Project, z którą Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli współpracował w 2025 roku przy realizacji szkoleń dla kadry pedagogicznej Dolnego Śląska.

Pakiet obejmuje sześć modułów poświęconych bezpieczeństwu placówek oświatowych. Zagadnienia dotyczą reagowania na podejrzone przesyłki, incydentów z użyciem przemocy, sytuacji zakładniczych i ataków bombowych oraz przygotowania do zagrożeń wojennych. Materiały uwzględniają również postępowanie po otrzymaniu informacji o zagrożeniu.

Zachęcamy dyrektorów, nauczycieli i pozostałych pracowników oświaty do zapoznania się z materiałami i wykorzystania ich w przygotowaniu do sytuacji kryzysowych.

dr Katarzyna Pawlak-Weiss

Dyrektor

Dolnośląskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu

Moduł 1: BEZPIECZEŃSTWO PLACÓWEK OŚWIATOWYCH

Bezpieczeństwo w placówkach oświatowych wymaga nie tylko stałej uwagi, ale również **świadomego przygotowania się na sytuacje**, które mogą zagrażać zdrowiu i życiu uczniów oraz pracowników. W obliczu różnorodnych zagrożeń, w tym przemocy i nagłych zdarzeń kryzysowych, szczególnego znaczenia nabierają **profilaktyka, edukacja oraz znajomość zasad postępowania**. Wcześniejsze opracowanie procedur, regularne szkolenia i ćwiczenia pozwalają lepiej przygotować społeczność szkolną do właściwego reagowania pod presją czasu. Choć nie da się przewidzieć ani wyeliminować wszystkich niebezpiecznych sytuacji, odpowiednie przygotowanie może ograniczyć ich skutki i zwiększyć szanse na skuteczną ochronę osób zagrożonych. Równie ważne jest zapewnienie wsparcia po zdarzeniu, rzetelne przekazywanie informacji oraz analiza przebiegu sytuacji, aby wyciągnięte wnioski mogły przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa w przyszłości.

Źródła wiedzy i rekomendacje:

- Ministerstwo Edukacji Narodowej. (2020). *Bezpieczna szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów*. <https://www.gov.pl/web/edukacja/bezpieczenstwo-fizyczne-i-cyfrowe-uczniow--poradnik-men> [Pobierz]
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Obrony Narodowej, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. (2025). *Poradnik bezpieczeństwa*. <https://www.gov.pl/web/poradnikbezpieczenstwa> [Pobierz]
- MSWiA – informacje o obowiązujących stopniach alarmowych i systemie antyterrorystycznym RP: <https://www.gov.pl/web/mswia/system-antyterrorystyczny-rp>

Film szkoleniowy: moduł 1 [Obejrzyj]

Moduł 2: REAGOWANIE NA PODEJRZANĄ PRZESYŁKĘ

Natura zdarzenia

- Zagrożenie związane z podejrzaną przesyłką może wynikać z obecności w niej niebezpiecznego materiału chemicznego, biologicznego, radiacyjnego lub wybuchowego.
- Niezależnie od miejsca ujawnienia przesyłki na terenie placówki, takie zdarzenie może stwarzać wysokie zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska.

Postępowanie przed wystąpieniem zagrożenia - zapobieganie i przygotowanie

- Podczas codziennej pracy należy zwracać uwagę na obecność kurierów, doręczycieli i listonoszy w budynku. Ich dostęp do placówki powinien być ograniczony.
- Zaleca się wyposażenie pracowników odbierających korespondencję w zestaw zawierający podstawowy sprzęt do wykorzystania w przypadku otrzymania niebezpiecznej przesyłki. Warto wyposażyć ten zestaw w tubę głośnomówiącą, taśmę ostrzegawczą do oznakowywania terenu, rękawiczki jednorazowe, maski przeciwgazowe z filtrem co najmniej HEPA, kartki samoprzylepne do oznakowania niebezpiecznej strefy, płyn do dezynfekcji, zestaw do udzielania pierwszej pomocy itp.
- Rekomendowane jest przeprowadzenie dedykowanego szkolenia dla personelu przyjmującego przesyłki w placówce.

Postępowanie w trakcie zdarzenia - reagowanie

- W przypadku otrzymania informacji o niebezpiecznej przesyłce bezpośrednio od osoby zagrożonej należy zalecić jej, aby:
 - odłożyła przesyłkę i nie dotykała jej ponownie;
 - trzymała ręce z dala od innych przedmiotów;

- opuściła pomieszczenie wraz z innymi osobami, a jeśli miała kontakt z niebezpieczną substancją – odizolowała się od innych i dokładnie umyła ręce w najbliższej łazience;
- wyłączyła nawiew i klimatyzację w pomieszczeniu, o ile jest to bezpieczne;
- podjęła inne działania odpowiednie do rodzaju zagrożenia.
- Poinformuj osobę zagrożoną kontaktem z przesyłką, że powiadamiasz służby ratownicze o wystąpieniu zagrożenia i podejmujesz inne działania, rekomendowane w takiej sytuacji i zgodne z procedurą.
- Zgłoś na numer alarmowy 112 otrzymaną informację o przyjęciu niebezpiecznej przesyłki. Poinformuj pracowników placówki o zaistniałej sytuacji i prowadzonych działaniach. Rozważ zasadność ewakuacji. Pamiętaj, by wyznaczyć na wypadek zagrożenia dwa miejsca zbiórki do ewakuacji w znacznej odległości – minimum kilkaset metrów od budynku.
- Nakaz pracownikom technicznym wyłączenie nawiewu/klimatyzacji w zagrożonych pomieszczeniach i uzyskaj informację o potencjalnym zagrożeniu z powodu możliwości przepływu skażonego powietrza w ramach jednej strefy zasilania powietrzem.
- Podejmuj bieżące decyzje związane z nadawaniem komunikatów alarmowych, ewakuacją częściową lub całkowitą oraz funkcjonowaniem obiektu.
- **Jeżeli masz wątpliwości, zawsze postanawiaj o ewakuacji.**
- Zarządzaj sytuacją z miejsca bezpiecznego. W przypadku pozostawania poza placówką, bądź w stałym kontakcie ze swoimi pracownikami przebywającymi na miejscu.
- Rozważ przekazanie informacji organowi prowadzącemu.
- Współpracuj z Policją i innymi służbami przybywającymi na miejsce zdarzenia.
- Przygotuj się na wydzielenie pomieszczeń przeznaczonych do pracy dla służb przybywających na miejsce zdarzenia oraz na działania związane z fizyczną weryfikacją zagrożenia.
- Przygotuj się na zainteresowanie mediów tą sprawą, w tym na ich obecność na terenie obiektu.
- Przygotuj się na przybycie rodziców uczniów. Zarządzaj informacją i gromadzącymi się ludźmi. Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu – informacja ta pozwoli im na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

Postępowanie po zdarzeniu

- Zabezpiecz z pomocą pracowników szkoły budynek/teren przed nieuprawnionym wejściem do środka osób postronnych, szczególnie dziennikarzy.
- Zabezpiecz materiały na potrzeby postępowania wyjaśniającego (miejsce zdarzenia, narzędzia, zapis z kamer monitoringu itp.).
- Zweryfikuj obecność nauczycieli i uczniów w miejscu zbiórki.
- Po potwierdzeniu przez Policję możliwości bezpiecznego powrotu do obiektu i uzyskaniu stosownej zgody, koordynuj proces przywracania normalnego funkcjonowania placówki, dbając o sprawny i bezpieczny powrót pracowników i uczniów do codziennych zajęć.
- Wyjaśnij przyczyny zdarzenia i przekaz informację, że obiekt jest bezpieczny.

- Współpracuj z Policją w trakcie czynności dochodzeniowo-śledczych.
- Współpracuj z mediami w celu zarządzania informacyjną stroną kryzysu.
- Po zakończeniu incydentu przyjmij ustny raport i odbierz notatkę służbową od pracowników zaangażowanych w proces zarządzania sytuacją.
- Porozmawiaj o incydencie z pozostałymi pracownikami placówki, bezpośrednio lub poprzez ich przełożonych. Spisz ich wnioski i rekomendacje.
- Zorganizuj spotkanie podsumowujące działanie w sytuacji kryzysowej z udziałem personelu zaangażowanego w incydent w celu omówienia zdarzenia, jego przyczyn i ewentualnych sposobów zapobiegania podobnym incydentom w przyszłości.
- Wprowadź zmiany w obowiązujących procedurach, jeśli działanie wykazało taką potrzebę.
- Zorganizuj dodatkowe szkolenie z reagowania podczas tego typu incydentów celem doskonalenia reagowania w przyszłości.
- Zapisz wnioski z realizowanego działania i przekaz je organowi prowadzącemu – twoje spostrzeżenia mogą być wartościowe przy kolejnym działaniu.
- Przygotuj informację dla rodziców.

Jak rozpoznać podejrzaną przesyłkę?

- Podczas codziennej pracy należy zwracać uwagę na obecność kurierów, doręczycieli i listonoszy w budynku.
- W kontakcie z podejrzaną przesyłką zwróć uwagę na takie aspekty jak:
 - budząca wątpliwości osoba doręczająca przesyłkę (brak oznaczeń firmy kurierskiej, podejrzanie i nieprofesjonalne zachowanie, nadmierna nerwowość);
 - budząca wątpliwości forma przekazania paczki (brak nadawcy, błędy w danych odbiorcy);
 - stempel pocztowy lub nazwisko nadawcy wskazujące, że przesyłka pochodzi z innego miejsca niż oczekiwano; odręczne napisy w podejrzanym stylu na zewnętrznej paczki;
 - nieuzasadnione i niespodziewane oznakowanie przesyłki napisami takimi jak „Do rąk własnych”, „Doręczyć osobiście”, „Poufne”.
 - uszkodzenie przesyłki, nakłucia, nacięcia lub plamy na kopercie/opakowaniu;
 - wysypujący się proszek lub inna substancja pylista albo podejrzanie dźwięki wydobywające się z wewnątrz;
 - wydzielanie dziwnych zapachów (należy zwrócić szczególną uwagę na zapach migdałów lub marcepanu);
 - widoczne lub wyczuwalne kable, przewody, proszek, granulki lub galaretowata substancja;
 - podejrzenie duży ciężar w stosunku do wymiarów paczki.

Postępowanie po otrzymaniu podejranej przesyłki

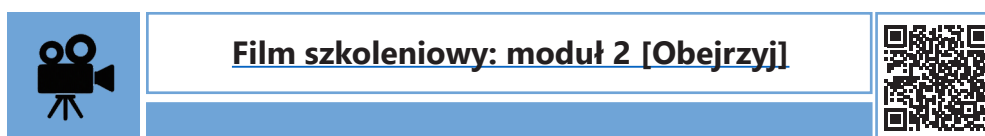
Jeżeli przesyłka lub osoba doręczająca wzbudza twoje podejrzenia:

- zweryfikuj tożsamość doręczyciela i poproś o okazanie dokumentów;
- nie przyjmuj takiej przesyłki i poproś doręczyciela, aby zabrał ją ze sobą.

Jeżeli zidentyfikowałaś/-eś przesyłkę jako niebezpieczną:

- nie naruszaj zawartości przesyłki;

- odłóż przesyłkę i odsuń się od niej;
- zamknij okna, wyłącz urządzenia wentylacyjne i klimatyzacyjne;
- o ile to możliwe – przykryj przesyłkę folią lub innym materiałem w taki sposób, by uniemożliwić rozprzestrzenianie się podejrzanych substancji;
- jeżeli miałas/-eś kontakt z przesyłką – wyciągnij ręce przed siebie i nie dotykaj niczego, w tym innych części swojego ciała;
- ostrzeż osoby w twoim otoczeniu;
- poproś wszystkich o opuszczenie pomieszczenia i zabezpieczenie dostępu do zagrożonej strefy;
- gdy osoby w twoim otoczeniu oddalą się, udaj się do łazienki i dokładnie umyj ręce;
- pozostań w bezpiecznej odległości od osób, które nie miały kontaktu z przesyłką;
- poinformuj o zagrożeniu przełożonych oraz upewnij się, że zgłoszono tę sytuację na numer alarmowy 112. Postępuj zgodnie z otrzymanymi rekomendacjami.

Opracowano na podstawie:

- Ministerstwo Edukacji Narodowej. (2020). *Bezpieczna szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów*. <https://www.gov.pl/web/edukacja/bezpieczenstwo-fizyczne-i-cyfrowe-uczniow--poradnik-men>
- Poradniki MSWiA:
<https://www.gov.pl/web/mswia/poradniki>
<https://www.gov.pl/web/mswia/poradniki2>
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Obrony Narodowej, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. (2025). *Poradnik bezpieczeństwa*. <https://www.gov.pl/web/poradnikbezpieczenstwa>

UWAGA!

PODEJRZANA PRZESYŁKA

ZWRÓĆ UWAGĘ • NIE RYZYKUJ • REAGUJ

1

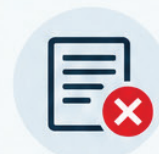
PODEJRZANY DOSTAWCA

brak oznaczeń
firmy

podejrzane
zachowanie

brak nadawcy
lub błędy
w danych

2

NIEPOKOJĄCY WYGLĄD PACZKI

uszkodzenia,
nakłucia, nacięcia,
plamy

nietypowy
stempel lub
nadawca

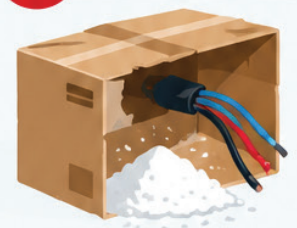
dziwne
oznaczenia

zbyt duży
ciężar

3

NIEPOKOJĄCE OZNAKI FIZYCZNE

proszek,
granulki

kable,
przewody

dziwne
dźwięki

nietypowy
zapach
(migdały, marcepan)

galaretowata
substancja

4

CO ROBIĆ?

NIE DOTYKAJ
NIE OTWIERAJ

ODDAŁ SIĘ
I OSTRZEŻ INNYCH

POWIADOM
PRZEŁOŻONEGO
LUB OSOBĘ ODPOWIEDZIALNĄ

WEZWIJ
SŁUŻBY RATUNKOWE

NIE MASZ PEWNOŚCI?
NIE RYZYKUJ.

Moduł 3: REAGOWANIE NA ZAMACH MASOWEGO ZABÓJCY

Natura zdarzenia

- Masowy zabójca to sprawca, który z wykorzystaniem broni białej, palnej lub innych narzędzi zabija lub usiłuje zabić jak największą liczbę osób w jak najkrótszym czasie.
- Zdarzenie z udziałem masowego zabójcy charakteryzuje się wysokim i powszechnym poziomem zagrożenia dla życia i zdrowia osób przebywających w obiekcie lub jego sąsiedztwie. Sprawca nie dąży do osiągnięcia określonego rezultatu działań, nie bierze zakładników. Jego głównym celem jest zabijanie kolejnych osób.
- Ze względu na specyfikę zagrożenia, które jest nagłe i dynamiczne, istotną rolę odgrywa zdolność do szybkiej identyfikacji charakteru incydentu i umiejętność adekwatnego reagowania, uwzględniającego specyfikę i topografię placówki.
- W przypadku wystąpienia zdarzenia należy stosować się do poniższych rekomendacji oraz poleceń Policji.

Postępowanie przed wystąpieniem zagrożenia - zapobieganie i przygotowanie

- Zwracaj uwagę, uczul pracowników i raportuj o wszelkich zjawiskach związanych z radykalizacją wśród pracowników i uczniów, wyraźną zmianą np. zachowania, ubioru, wyznawanych wartości, poglądów czy sposobu komentowania aktualnych wydarzeń oraz powtarzalnym popełnianiem błędów lub odstępstw od obowiązujących procedur – szczególnie, gdy takie działania mają znamiona umyślnych.
- Zwracaj uwagę i uczul pracowników na osoby zachowujące się w sposób podejrzany na terenie placówki lub w jej bezpośrednim sąsiedztwie (nietypowy strój, bagaże, w których mogą być niebezpieczne narzędzia, nerwowe zachowania).
- Nigdy nie ignoruj symptomów ataku wewnątrz lub na zewnątrz obiektu, np. słyszanych z oddali wystrzałów, wybuchów, krzyków czy widoku uciekających osób.

- W przypadku zauważonych symptomów zagrożeń lub otrzymania informacji o potencjalnym zagrożeniu od innych pracowników placówki, natychmiast uruchom system ostrzegania i alarmowania oraz poinformuj numer alarmowy 112. Stosuj się do otrzymanych poleceń służb.
- Nie konfrontuj się z potencjalnym sprawcą – pozostań bezpieczna/-y, monitoruj i przekazuj informacje.
- Przygotuj się do adekwatnego zarządzania sytuacją w przypadku eskalacji zagrożenia.
- Rekomendowane jest przeprowadzenie cyklicznych szkoleń praktycznych z zakresu rozpoznawania i reagowania na zagrożenia wojenne i terrorystyczne, w tym zamachy na życie i zdrowie – każdy nauczyciel i uczeń powinien przećwiczyć wariant ukrycia się, ucieczki i konfrontacji ze sprawcą. Pamiętaj, że specyfika działań z grupą uczniów różni się od działania indywidualnego, a zdolność do reagowania będzie uzależniona także od indywidualnych predyspozycji każdego pracownika i ucznia.

Postępowanie w trakcie zdarzenia - reagowanie

W przypadku ataku:

- Realizuj działania zgodnie z procedurą reagowania, w szczególności powiadom o zdarzeniu Policję pod numerem alarmowym 112. Stosuj się do zasady: „UCIEKAJ – UKRYJ SIĘ – WALCZ” – pracownicy placówki również mogą być celem zamachu.
- Przekaż niezwłocznie informację o zdarzeniu za pomocą systemu ostrzegania i alarmowania oraz rekomenduj osobie informującej cię o zagrożeniu stosowanie zasady: „UCIEKAJ – UKRYJ SIĘ – WALCZ”.
- Zarządzaj sytuacją z miejsca bezpiecznego, o ile to możliwe. W przypadku pozostawania poza obiektem – bądź w stałym kontakcie ze swoimi pracownikami przebywającymi na miejscu.
- Podejmuj bieżące decyzje związane z nadawaniem komunikatów alarmowych, ewakuacją częściową lub całkowitą oraz funkcjonowaniem placówki.
- Rozważ przekazanie informacji organowi prowadzącemu.
- Współpracuj z Policją i innymi służbami przybywającymi na miejsce zdarzenia.
- Przygotuj się na wydzielenie pomieszczeń do udzielania pomocy poszkodowanym lub do pracy przybywających na miejsce zdarzenia służb.
- Przygotuj się na zainteresowanie mediów tą sprawą, w tym na ich obecność na terenie obiektu. Opracuj z organem prowadzącym politykę informacyjną.
- Przygotuj się na przybycie rodziców uczniów, rodzin osób poszkodowanych lub pracujących w budynku, a także osób postronnych – zarządzaj informacją i gromadzącymi się ludźmi. Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu – informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

Jeśli zidentyfikujesz zagrożenie **na zewnątrz obiektu**:

- Podejmij decyzję o natychmiastowym zamknięciu zewnętrznych drzwi placówki i przekaz informację o zagrożeniu za pomocą systemu ostrzegania i alarmowania.
- Rekomenduj opcję „UKRYJ SIĘ!”. Ewakuacja w takim przypadku może doprowadzić do eskalacji zagrożenia.

- Powiadom Policję pod numerem alarmowym 112. Stosuj się do otrzymanych poleceń.
- Uciekaj, jeśli jest to możliwe i gdy jest to najbezpieczniejsza opcja.
- Jeżeli zdecydowałaś/-eś się na ukrycie w budynku, zasłoń okna, zgaś światła i wycisz telefon.
- Jeżeli to możliwe, zamknij od wewnątrz pomieszczenie, w którym się znajdujesz.
- Przygotuj się do podjęcia walki z napastnikiem, gdy wejdzie do pomieszczenia.

Gdy zidentyfikujesz zagrożenie **wewnątrz obiektu**:

- **Uciekaj:**
 - Przekaż informację o zagrożeniu wszystkim napotkanym po drodze osobom, zadzwoń na numer alarmowy 112. Stosuj się do otrzymanych poleceń.
 - Przyjmij pozycję pochyloną i niezwłocznie udaj się w kierunku przeciwnym do miejsca działania sprawcy.
 - Ostrzeż innych i zachęcaj ich do ucieczki, nie opóźniając własnej.
 - Uciekając, wykorzystuj naturalne bariery i osłony, by pozostać niewidoczną/-ym dla sprawcy.
 - W każdej chwili bądź gotowa/-y do aktywnej obrony – uciekając postaraj się wyposażyć w przedmiot, który może być przydatny w konfrontacji ze sprawcą (np. gaśnica, parasol).
 - Jeśli masz możliwość wyjścia z budynku – opuść obiekt i oddal się na bezpieczną odległość (nawet kilkaset metrów od realnego zagrożenia).
 - Pamiętaj o własnym bezpieczeństwie – uważaj na stopnie schodów, niskie stropy i niebezpieczne elementy wyposażenia budynku.
 - O sposobie postępowania i drodze ucieczki decyduje opiekun grupy, biorąc pod uwagę rodzaj zagrożenia, lokalizację oraz specyfikę grupy, za którą odpowiada.
- **Ukryj się:**
 - Jeżeli nie masz możliwości ucieczki, postaraj ukryć się w miejscu niedostępnym dla sprawcy, ale bezpiecznym dla siebie.
 - Postaraj się ukryć za możliwie trwałymi przeszkodami, jak najbliżej podłogi (poza linią strzału). Staraj się zamaskować w taki sposób, by pozostać niewidoczną/-ym dla sprawcy.
 - Przekaż informację o zagrożeniu wszystkim osobom wokół ciebie. Powiadom Policję pod numerem alarmowym 112. Stosuj się do otrzymanych poleceń.
 - Zachowaj ciszę, wycisz telefon komórkowy, ale nie wyłączaj go.
 - Jeśli nie możesz zadzwonić, poinformuj o zagrożeniu w inny sposób, np. wyślij wiadomość tekstową lub nagranie głosowe do zaufanej osoby, która wezwie pomoc.
 - Bądź w gotowości do ucieczki lub walki – zaplanuj możliwe warianty rozwoju sytuacji i twojej reakcji.

- **Walcz:**
 - Gdy nie masz możliwości ukrycia się i dojdzie do konfrontacji ze sprawcą – WALCZ! Twoim jedynym obowiązkiem jest przeżyć!
 - Opracuj prosty plan obrony i ataku z użyciem przedmiotów, które masz w swoim zasięgu (gaśnica, krzesło, czajnik z wrzątkiem itp.).
 - Bądź agresywna/-y i maksymalnie zdeterminowana/-y, by przeżyć.
 - Jeżeli to możliwe – działaj zespołowo.
 - Jeżeli nie możesz podjąć walki – udawaj martwą/-ego lub błagaj o litość.

Postępowanie po zdarzeniu

- Po wyjściu sprawcy sprawdź swój stan zdrowia i innych osób, a jeśli będzie taka konieczność – natychmiast rozpocznij udzielanie pierwszej pomocy. Udziel także wsparcia psychicznego osobom, które tego potrzebują.
- Jeśli jest to możliwe i bezpieczne, po wyjściu sprawcy podejmij decyzję o zamknięciu drzwi zewnętrznych – sprawca może wrócić.
- Jeśli to możliwe, nakaż by jeden z pracowników dyskretnie i z bezpiecznego miejsca obserwował otoczenie budynku w celu monitorowania ewentualnych kolejnych zagrożeń.
- Przekaż informację, by pracownicy postarali się zapamiętać jak najwięcej szczegółów dotyczących wyglądu i zachowania sprawcy oraz zapisali te informacje.
- Rekomenduj, by nie dotykać elementów wyposażenia i nie poruszaj się w miejscach, w których przebywał sprawca.
- Do czasu przybycia Policji nie dopuszczaj żadnych osób w miejsca z zabezpieczonymi śladami przestępstwa.
- Przekaż zebrane informacje, a także swoje wnioski i rekomendacje z zaistniałego incydentu organowi prowadzącemu.
- Współpracuj z Policją w trakcie czynności dochodzeniowo-śledczych.
- Przygotuj informację dla rodziców.
- Bierz aktywny udział w szkoleniach z reagowania podczas tego typu incydentów celem doskonalenia reagowania w przyszłości.

Film szkoleniowy: moduł 3 i 4 [Obejrzyj]

Opracowano na podstawie:

- Ministerstwo Edukacji Narodowej. (2020). *Bezpieczna szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów*. <https://www.gov.pl/web/edukacja/bezpieczenstwo-fizyczne-i-cyfrowe-uczniow--poradnik-men>
- Poradniki MSWiA: <https://www.gov.pl/web/mswia/poradniki>
<https://www.gov.pl/web/mswia/poradniki2>
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Obrony Narodowej, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. (2025). *Poradnik bezpieczeństwa*. <https://www.gov.pl/web/poradnikbezpieczenstwa>

Zasady postępowania dla pracowników w przypadku zagrożenia na terenie placówki

• UCIEKAJ:

- Przekaż informację o zagrożeniu wszystkim napotkanym osobom, powiadom portiera i dyrekcję. Stosuj się do nadawanych komunikatów i poleceń.
- Przyjmij pozycję pochyloną i niezwłocznie udaj w kierunku przeciwnym do miejsca działania sprawcy. Jeśli masz pod opieką grupę – rozważ, czy jesteście zdolni do sprawnej ucieczki, która nie spowoduje eskalacji zagrożenia.
- Ostrzeż innych nauczycieli i zachęcaj ich do ucieczki, nie opóźniając własnej.
- Uciekając, wykorzystuj naturalne bariery i osłony, by pozostać niewidoczną/-ym dla sprawcy.
- W każdej chwili bądź gotowa/-y do aktywnej obrony – uciekając, postaraj się wyposażyć w przedmiot, który może być przydatny w konfrontacji ze sprawcą (np. gaśnica, parasol). Jeśli uczniowie są w stanie – zachęcaj ich do zabrania ze sobą przedmiotów, które umożliwią wam obronę przed sprawcą.
- Jeśli masz możliwość wyjścia z budynku – opuść obiekt i oddal się na bezpieczną odległość (nawet kilkaset metrów od realnego zagrożenia).
- Pamiętaj o własnym bezpieczeństwie – ostrzegaj uczniów i sam/-a uważaj na stopnie schodów, niskie stropy i niebezpieczne elementy wyposażenia budynku.
- Pamiętaj, że ucieczka z grupą uczniów może przebiegać wolno i chaotycznie, co może doprowadzić do eskalacji zagrożenia.

• UKRYJ SIĘ:

- Jeżeli sprawca porusza się na zewnątrz pomieszczenia, w którym się znajdujesz wraz z grupą lub jeśli nie masz możliwości ucieczki, postaraj się ukryć w miejscu niedostępnym dla sprawcy, ale bezpiecznym dla was.
- Postaraj się ukryć za możliwie trwałymi przeszkodami, jak najbliżej podłogi (poza linią strzału). Staraj się zamaskować w taki sposób, aby cała grupa pozostała niewidoczna i niesłyszalna dla sprawcy.

- Zamknij drzwi pomieszczenia na klucz. Jeśli to niemożliwe – należy utworzyć skuteczną barykadę, np. podporę klamki lub inny rodzaj doraźnego zabezpieczenia drzwi, z uwzględnieniem, że drzwi mogą otwierać się na zewnątrz.
- Postaraj się uspokoić grupę i wymóc na niej zachowanie ciszy. Zabroń korzystania z telefonów do nagrywania sytuacji i relacjonowania jej na zewnątrz.
- Przekaż informację o zagrożeniu wszystkim osobom wokół ciebie oraz dyrekcji placówki. Stosuj się do otrzymanych poleceń.
- Zachowaj ciszę, wycisz telefon komórkowy, ale nie wyłączaj go.
- Jeśli nie możesz zadzwonić, poinformuj o zagrożeniu w inny sposób np. wyślij wiadomość tekstową lub nagranie głosowe do zaufanej osoby, która wezwie pomoc, albo skorzystaj z dedykowanej aplikacji.
- Bądź w gotowości do ucieczki lub walki – zaplanuj możliwe warianty rozwoju sytuacji i twojej reakcji – działaj zespołowo.

- **WALCZ:**

- Gdy nie masz możliwości ukrycia się i dojdzie do konfrontacji ze sprawcą – WALCZ! Twoim jedynym obowiązkiem jest przeżyć!
- Opracuj prosty plan obrony i ataku z użyciem przedmiotów, które masz w swoim zasięgu (gaśnica, krzesło, czajnik z wrzątkiem itp.). Rozdziel zadania wśród uczniów i jeśli to możliwe – działajcie zespołowo.
- Bądź agresywna/-y i maksymalnie zdeterminowana/-y, by przeżyć.
- Jeżeli nie możesz podjąć walki – udawaj martwą/-ego lub błagaj o litość.
- W przypadku szturmu Policji – poddaj się woli policjantów, połóż się na podłogę i nie wykonuj gwałtownych ruchów. Poruszaj się tylko na wyraźne żądanie Policji, przez cały czas trzymając ręce widoczne dla funkcjonariuszy.

Film szkoleniowy: Szkoła – UCIEKAJ [Obejrzyj]

Film szkoleniowy: Szkoła – UKRYJ SIĘ [Obejrzyj]

Film szkoleniowy: Szkoła – WALCZ [Obejrzyj]

Moduł 4: REAGOWANIE NA SYTUACJĘ ZAKŁADNICZĄ

Natura zagrożenia

- Sytuacja zakładnicza jest związana z wzięciem i przetrzymywaniem zakładników w celu wymuszenia spełnienia określonych żądań lub zapewnienia bezpieczeństwa sprawcy zdarzenia.
- Do sytuacji zakładniczej może dojść także w wyniku przedłużającego się napadu lub masowego zabójstwa.
- Sytuacja zakładnicza na terenie placówki oświatowej jest zdarzeniem o wysokim stopniu zagrożenia dla życia i zdrowia, choć wykonywanie poleceń sprawców powinno minimalizować zagrożenie.

Postępowanie przed wystąpieniem zagrożenia - zapobieganie i przygotowanie

Na etapie przed wystąpieniem incydentu:

- Zwracaj uwagę na wszelkie nietypowe zachowania osób na terenie placówki lub w jej bezpośrednim otoczeniu:
 - zachowujących się nienaturalnie (np. ubranych nieodpowiednio do pory roku, dnia i pogody; starających się maskować swój wygląd lub przedmioty ukryte pod ubraniem; wykonujących nerwowe ruchy; wyraźnie zestresowanych lub zniecierpliwionych; wielokrotnie przechodzących obok budynku);
 - przebywających w budynku bez wyraźnego celu, w tym obserwowanych na terenie placówki już wielokrotnie;
 - posiadających przy sobie podejrzane bagaże, w których mogą być ukryte niebezpieczne przedmioty.
- W przypadku zauważonych powyższych symptomów zagrożeń przekaz informację o zagrożeniu przełożonym i innym pracownikom placówki oraz zadzwoń na numer alarmowy 112. Stosuj się do otrzymanych poleceń.

- Nie konfrontuj się z potencjalnym sprawcą – pozostań bezpieczna/-y, monitoruj i przekazuj informacje.
- Przygotuj się do adekwatnego zarządzania sytuacją w przypadku eskalacji zagrożenia – zgodnie z zasadą „UCIEKAJ – UKRYJ SIĘ – WALCZ”.

Postępowanie w trakcie zdarzenia - reagowanie

W przypadku sytuacji zakładniczej w placówce:

- Realizuj działania zgodnie z procedurą reagowania w tym wypadku, w szczególności powiadom o zdarzeniu Policję pod numerem alarmowym 112, stosuj się do algorytmu „UCIEKAJ – UKRYJ SIĘ – WALCZ” oraz poleceń służb.
- W przypadku odebrania informacji od pracowników lub uczniów niezwłocznie powiadom służby o zdarzeniu pod numerem alarmowym 112, rekomenduj osobie informującej stosowanie się do zasady „UCIEKAJ – UKRYJ SIĘ – WALCZ” i do nadawanych komunikatów.
- Zarządzaj sytuacją z miejsca bezpiecznego, o ile to możliwe. W przypadku pozostawania poza obiektem bądź w stałym kontakcie z pracownikami przebywającymi na miejscu.
- Podejmuj bieżące decyzje związane z nadawaniem komunikatów alarmowych, ewakuacją częściową lub całkowitą oraz funkcjonowaniem placówki.
- Rozważ przekazanie informacji organowi prowadzącemu.
- Współpracuj z Policją i innymi służbami przybywającymi na miejsce zdarzenia.
- Przygotuj się na wydzielenie pomieszczeń do udzielania pomocy poszkodowanym lub pracy przybywających na miejsce zdarzenia służb.
- Przygotuj się na zainteresowanie mediów tą sprawą, w tym na ich obecność na terenie obiektu.
- Przygotuj się na przybycie osób najbliższych dla uczniów lub pracowników – zarządzaj informacją i gromadzącymi się ludźmi. Poinformuj rodziców o miejscu odbioru dzieci i drodze dojazdu – informacja ta pozwoli rodzicom na sprawny odbiór dzieci i nie spowoduje blokowania dróg ewakuacyjnych.

Jeżeli sam/-a znalazłaś/-eś się wśród zakładników:

- W pierwszej fazie sytuacji zakładniczej, gdy nie masz możliwości ucieczki lub ukrycia się – połóż się na ziemi, wykorzystując naturalne osłony i przyjmij pozycję bezpieczną.
- Wykonuj wszystkie polecenia sprawców, nie dyskutuj z nimi i nie stawiaj oporu.
- Gdy sprawcy zażądają wydania cennych przedmiotów, nie staraj się chronić dóbr materialnych – w miarę możliwości bez pośpiechu, ale też bez ociągania się oddaj sprawcom wszystkie cenne przedmioty i pieniądze, których wydania oczekują.
- Mimo wysokiego poziomu stresu – opanuj emocje i staraj się myśleć racjonalnie. Staraj się uspokoić uczniów, dla których jesteś autorytetem w sytuacji zagrożenia.
- Okazuj sprawcom uprzejmość i staraj się rozmawiać z nimi w jak najgrzeczniejszy sposób.
- Dostosuj swój sposób komunikacji do sprawców.
- Nie bądź bezosobowa/-y – używaj imion, mów o rodzinie i uczuciach.
- Jedz, pij i śpij – jeżeli pozwolą ci na to sprawcy, staraj się zaspokajać wszystkie potrzeby życiowe.

- Dbaj o swoją kondycję fizyczną i psychiczną.
- Zapamiętuj jak najwięcej szczegółów, zarówno dotyczących wyglądu, jak i zachowań i rozmów sprawców – nie daj odczuć, że się im przyglądasz.
- Jeżeli masz możliwość i jest to bezpieczne, staraj się informować o zagrożeniu i o bieżącej sytuacji.
- W każdej chwili spodziewaj się zmiany sytuacji – miej świadomość możliwości przeprowadzenia szturm lub potencjalnej zmiany zachowania sprawców.
- W przypadku szturm Policji – wykonuj polecenia policjantów, połóż się na podłogę i nie wykonuj gwałtownych ruchów. Nie staraj się pomagać Policji. Poruszaj się tylko na wyraźne żądanie Policji, przez cały czas trzymając ręce widoczne dla funkcjonariuszy.

Postępowanie po zdarzeniu

- Współpracuj z Policją w trakcie czynności dochodzeniowo-śledczych.
- Współpracuj z mediami w celu zarządzania informacyjną stroną kryzysu.
- Po zakończeniu incydentu przyjmij ustny raport i notatkę służbową od pracowników zaangażowanych w proces zarządzania sytuacją.
- Porozmawiaj o incydencie z pozostałymi pracownikami – spisuj ich wnioski i rekomendacje.
- Zorganizuj spotkanie podsumowujące działanie w sytuacji, w celu omówienia zdarzenia, jego przyczyn i ewentualnych sposobów zapobiegania podobnym incydentom w przyszłości.
- Wprowadź zmiany w obowiązujących procedurach – jeśli działanie wykazało taką potrzebę.
- Zorganizuj dodatkowe szkolenie z reagowania podczas tego typu incydentów celem doskonalenia reagowania w przyszłości.
- Zapisz wnioski z realizowanego działania i przekaz je organowi prowadzącemu – twoje spostrzeżenia mogą być wartościowe przy kolejnym działaniu.
- Przygotuj informację dla rodziców.

Film szkoleniowy: moduł 3 i 4 [Obejrzyj]

Film szkoleniowy: sytuacja zakładnicza – zasady zachowania [Obejrzyj]

Opracowano na podstawie:

- Ministerstwo Edukacji Narodowej. (2020). *Bezpieczna szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów*. <https://www.gov.pl/web/edukacja/bezpieczenstwo-fizyczne-i-cyfrowe-uczniow--poradnik-men>
- Poradniki MSWiA: <https://www.gov.pl/web/mswia/poradniki>
<https://www.gov.pl/web/mswia/poradniki2>
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Obrony Narodowej, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. (2025). *Poradnik bezpieczeństwa*. <https://www.gov.pl/web/poradnikbezpieczenstwa>

JESTEŚ ZAKŁADNIKIEM?

Zachowaj spokój. Chroń siebie. Reaguj ostrożnie.

1

POŁÓŻ SIĘ

Wykorzystaj osłony.

2

WYKONUJ POLECENIA

Nie stawiaj oporu.

3

ZACHOWAJ SPOKÓJ

Uspokajaj innych.

4

ODDAJ PIENIĄDZE

Nie ryzykuj dla mienia.

5

OBSERWUJ

Wygląd i zachowanie.

6

ZAPAMIĘTUJ

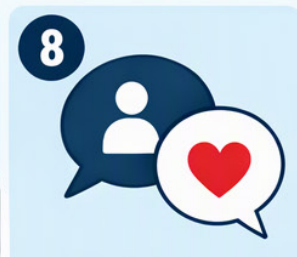
Szczegóły mogą pomóc.

7

DOSTOSUJ KOMUNIKACJĘ

Język, ton, przekaz.

8

BĄDŹ UPRZEJMY

Okazuj sprawcom szacunek.

9

REGENERUJ SIŁY

Jedz, pij, śpij.

10

DBAJ O FORMĘ

Ciało i umysł.

11

INFORMUJ

Tylko gdy jest bezpiecznie.

12

BĄDŹ GOTOWY

Sytuacja może się zmienić.

GDY WKRACZA POLICJA

- ✓ Połóż się.
- ✓ Ręce trzymaj widoczne.
- ✓ Nie wykonuj gwałtownych ruchów.
- ✓ Słuchaj poleceń.

TWOJE ŻYCIE JEST NAJWAŻNIEJSZE

Natura zdarzenia

- Pozostawione na terenie placówki podejrzane przedmioty mogą stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia ze względu na ryzyko zawartości materiałów wybuchowych lub substancji stwarzających zagrożenie chemiczne, biologiczne albo radiacyjne.
- Z uwagi na wysoki stopień zagrożenia dla życia i zdrowia bezwzględnie stosuj się do rekomendowanych procedur postępowania w sytuacji znalezienia takich przedmiotów lub pojazdów.

Postępowanie przed wystąpieniem zagrożenia - zapobieganie i przygotowanie

- Zapobieganie i przygotowanie oparte na czujności i podejmowaniu adekwatnych decyzji jest najważniejszym etapem postępowania, ponieważ znacznie minimalizuje skutki potencjalnego zagrożenia.
- W ramach działań prewencyjnych warto zalecać nauczycielom i pracownikom, pracownikom technicznym, personelowi sprzątającemu oraz uczniom zwracanie szczególnej uwagi na pozostawione przedmioty i pakunki lub nietypowe pojazdy zaparkowane w pobliżu obiektu.

Postępowanie w trakcie zdarzenia - reagowanie

W sytuacji otrzymania informacji o pozostawionym przedmiocie, pakunku lub pojeździe:

- Zarekomenduj osobie informującej oddalenie się od podejrzanego przedmiotu/ pojazdu na bezpieczną odległość zgodnie z zasadą „Widzisz bombę – bomba widzi ciebie!” oraz poinformowanie osób w pobliżu o potrzebie odejścia na bezpieczną odległość.

- Niezwłocznie przekazaj pracownikom informację o zdarzeniu i wdróż niezbędne procedury reagowania w takim wypadku. Upewnij się, że informacja została zgłoszona na numer alarmowy 112.
- Zarządzaj sytuacją z miejsca bezpiecznego. W przypadku pozostawania poza obiektem – bądź w stałym kontakcie ze swoimi pracownikami przebywającymi na miejscu.
- Poinformuj wszystkich pracowników szkoły o zaistniałej sytuacji i prowadzonych działaniach.
- Podejmuj bieżące decyzje związane z nadawaniem komunikatów alarmowych, ewakuacją częściową lub całkowitą oraz funkcjonowaniem placówki. W razie wątpliwości zawsze podejmuj decyzję o ewakuacji. Pamiętaj, by wyznaczyć na wypadek zagrożenia dwa miejsca zbiórki do ewakuacji w znacznej odległości, minimum kilkaset metrów od budynku.
- Rozważ przekazanie informacji władzom i organowi prowadzącemu.
- Współpracuj z Policją i innymi służbami przybywającymi na miejsce zdarzenia.
- Przygotuj się na wydzielenie pomieszczeń przeznaczonych do pracy dla służb przybywających na miejsce zdarzenia oraz na działania związane z fizyczną weryfikacją zagrożenia.
- Przygotuj się do ewakuacji i niedostępności części lub całego obiektu na czas weryfikacji i neutralizacji zagrożenia przez służby – opuszczając obiekt, weź walizkę/torbę ewakuacyjną z niezbędnymi dokumentami i wyposażeniem.
- Przygotuj się na zainteresowanie mediów tą sprawą, w tym na ich obecność na terenie obiektu.

Postępowanie po zdarzeniu

- Zabezpiecz budynek/teren przed nieuprawnionym wejściem do środka osób postronnych, szczególnie dziennikarzy.
- Zabezpiecz na potrzeby postępowania wyjaśniającego ślady działania sprawcy, narzędzia zamachu, zapis z kamer monitoringu itp.
- Zweryfikuj obecność nauczycieli i uczniów w miejscu zbiórki.
- Po uzyskaniu od Policji potwierdzenia, że zagrożenie zostało zażegnane, oraz zgody na powrót do obiektu koordynuj przywracanie normalnego funkcjonowania placówki. Wspieraj pracowników i uczniów w bezpiecznym powrocie do codziennych obowiązków i zajęć.
- Przygotuj komunikat dla uczniów oraz rodziców – podkreśl, że obiekt jest bezpieczny.
- Współpracuj z Policją w trakcie czynności dochodzeniowo-śledczych.
- W porozumieniu z organem prowadzącym współpracuj z mediami w celu zarządzania informacyjną stroną kryzysu.
- Po zakończeniu incydentu przyjmij ustny raport i notatkę służbową od pracowników zaangażowanych w proces zarządzania sytuacją.
- Porozmawiaj o incydencie z pozostałymi pracownikami – spisz ich wnioski i rekomendacje.
- Zorganizuj spotkanie podsumowujące działanie w sytuacji kryzysowej w celu omówienia zdarzenia, jego przyczyn i ewentualnych sposobów zapobiegania podobnym incydentom w przyszłości.

- Wprowadź zmiany w obowiązujących procedurach, jeśli działanie wykazało taką potrzebę.
- Zapisz wnioski z realizowanego działania i przekaz organowi prowadzącemu – twoje spostrzeżenia mogą być wartościowe przy kolejnym działaniu.
- Zorganizuj dodatkowe szkolenie z reagowania podczas tego typu incydentów celem doskonalenia reagowania w przyszłości.

ATAKI RAKIETOWE – ALARM DLA LUDNOŚCI

Przygotowanie i reagowanie w sytuacji zagrożenia

- Zdarzenie związane z atakiem rakietowym jest nieprzewidywalne i charakteryzuje się wysokim stopniem zagrożenia dla życia i zdrowia.
- Na etapie przygotowania oceń potencjalne miejsca ukrycia w kontekście ich dostępności, przepustowości dróg ewakuacji i bezpieczeństwa użytkowników pomieszczeń.
- Schronienie, do którego planujesz skierować uczniów i pracowników, powinno być bez okien, mieć grube ściany, gruby strop, dostęp do powietrza i wyjście awaryjne.

Ogłoszenie alarmu:

ciągły, modulowany dźwięk syreny trwający 3 minuty wraz z komunikatem słownym: „Uwaga, uwaga, ogłaszam alarm rakietowy (lub inny) dla miasta”.

- Gdy usłyszysz syrenę, sprawdź Alert RCB, włącz radio, telewizję lub aplikację RSO – po każdym alarmie powinnaś/powinieneś otrzymać również komunikat informujący o specyfice zagrożenia.

- Niezwłocznie wykonuj polecenia zawarte w komunikacie. W przypadku ataku rakietowego lub dronowego:
 - poinformuj o zagrożeniu wszystkich pracowników placówki, skieruj ich wraz z uczniami do miejsca schronienia – nakaz zabranie plecaków awaryjnych;
 - jeżeli w twojej placówce nie wyznaczono miejsc ukrycia, skieruj osoby w obiekcie na najniższą kondygnację. Pamiętaj o zasadzie dwóch ścian, mówiącej o tym, by ukryć się w najbardziej wewnętrznym pomieszczeniu budynku, oddzielonym od elewacji dwiema pełnymi ścianami;
 - zabroń podchodzenia do okien oraz fotografowania i filmowania;
 - przekaż, by wszyscy przyjęli pozycję bezpieczną – płasko na ziemi ze złączonymi nogami i rękoma osłaniającymi głowę i uszy;
 - prowadź nasłuch oficjalnych kanałów informacyjnych, oczekując na dalsze wytyczne, stosuj się do otrzymywanych poleceń;
 - poinformuj organ prowadzący o miejscu i sposobie przeprowadzenia ewakuacji;
 - udziel pierwszej pomocy i wsparcia psychologicznego;
 - na bieżąco oceniaj sytuację.

Odwołanie alarmu:

ciągły, jednostajny dźwięk syreny trwający 3 minuty

- W przypadku usłyszenia sygnału o odwołaniu alarmu (3-minutowy sygnał ciągły), potwierdź informację w oficjalnych komunikatach i nakaz opuszczenie miejsca ukrycia.

REAGOWANIE NA INFORMACJĘ O ZAGROŻENIU

Natura zdarzenia

- Powiadomienie o zagrożeniu lub zbliżającym się zagrożeniu (np. o podłożeniu urządzenia wybuchowego) to zjawisko powszechne, od lat funkcjonujące w przestrzeni publicznej placówek oświatowych, które może być prawdziwe lub fałszywe.
- Niezależnie od rodzaju powiadomienia, każde z nich na etapie przyjęcia i weryfikacji traktuj jak prawdziwe i realizuj rekomendowane zalecenia postępowania w takich sytuacjach.
- Bądź gotowa/-y do przekazywania rekomendacji pracownikom i pozostałym osobom informującym o otrzymaniu powiadomienia.

Postępowanie przed wystąpieniem zagrożenia - zapobieganie i przygotowanie

- Na etapie przygotowania kluczowe znaczenie ma świadomość ryzyka związanego z otrzymywaniem informacji o zagrożeniach oraz znajomość zasad postępowania wobec osoby przekazującej taką informację – telefonicznie, osobiście, drogą elektroniczną lub listownie.
- W placówce należy zapewnić dostęp do formularza przyjęcia informacji o zagrożeniu (str. 33–34) i umieścić go na stanowiskach pracy, w szczególności tych, z których można odbierać połączenia telefoniczne z zewnątrz.
- Zorganizuj system przekazywania informacji o zagrożeniu w placówce.

Reagowanie na informację o podłożeniu urządzenia wybuchowego

- W przypadku otrzymania informacji o zagrożeniu od pracownika lub ucznia przyjmij zgłoszenie i wskaż sposób postępowania zgodny z obowiązującą procedurą reagowania.
- Przekaż informację na numer alarmowy 112.
- Zarządzaj sytuacją z miejsca bezpiecznego. W przypadku pozostawania poza obiektem bądź w stałym kontakcie ze swoimi pracownikami przebywającymi na miejscu.
- Poinformuj wszystkich pracowników placówki o zaistniałej sytuacji i prowadzonych działaniach.
- Adekwatnie do ryzyka podejmuj bieżące decyzje związane z nadawaniem komunikatów alarmowych, ewakuacją oraz funkcjonowaniem obiektu. Pamiętaj, by wyznaczyć na wypadek zagrożenia dwa miejsca zbiórki do ewakuacji w znacznej odległości, minimum kilkaset metrów od budynku.
- W przypadku ewakuacji zabezpiecz wejścia przed dostępem osób nieuprawnionych.
- Rozważ przekazanie informacji do organu prowadzącego.
- Współpracuj z Policją i innymi służbami przybywającymi na miejsce zdarzenia.
- Przygotuj się na udostępnienie pomieszczeń na potrzeby służb przybywających na miejsce zdarzenia
- Przygotuj się do ewakuacji i niedostępności części lub całego obiektu na czas weryfikacji i neutralizacji zagrożenia przez służby.
- Przygotuj się na zainteresowanie mediów tą sprawą, w tym na ich obecność na terenie obiektu.

Jeśli to Ty otrzymałaś/-eś informację o zagrożeniu

Reagowanie na informację przekazaną osobiście i telefonicznie

- W przypadku osobistego przekazania informacji o zagrożeniu zachowaj bezpieczny dystans od rozmówcy i obserwuj jego zachowanie, mając na uwadze możliwość eskalacji sytuacji.
- Jeśli informacja o zagrożeniu jest przekazywana telefonicznie, w miarę możliwości poinformuj inną osobę o prowadzonej rozmowie i poproś ją o powiadomienie służb pod numerem alarmowym 112.
- Jeżeli możesz, nagraj rozmowę i prowadź ją w sposób umożliwiający innym osobom przysłuchiwanie się jej.
- Rozmawiaj spokojnie, nie eskaluj emocji, staraj się okazywać empatię i zachęcać rozmówcę do udzielania jak największej liczby informacji.
- Zadawaj pytania dotyczące szczegółów zagrożenia, pytaj o charakter zagrożenia, czas, skutki, metodę, przyczynę działania, możliwości odstąpienia od czynu itp. Używaj pytań otwartych (jaka?, jakie?, dlaczego?). O tożsamość zapytaj na końcu rozmowy.
- Zapisz numer telefonu lub symbole, które wyświetlają się na Twoim telefonie – jeżeli aparat ma funkcję identyfikacji numeru rozmówcy.

- Nie rozłączaj się pierwsza/-y – utrzymując rozmowę na linii zabezpieczasz sobie i innym czas na podjęcie adekwatnego działania.
- Zapisz wszystkie otrzymane osobiście lub telefonicznie informacje i natychmiast przekaz je Policji.

Reagowanie na informację przekazaną drogą elektroniczną

- Nie zamykaj wiadomości – pozostaw ją otwartą na komputerze.
- Zrób zdjęcie ekranu, o ile to możliwe – wydrukuj wiadomość.
- Nie odpisuj i nie wykonuj poleceń zawartych w wiadomości, nie klikaj w odnośniki i nie otwieraj załączników.
- Zanotuj datę i godzinę odebrania wiadomości.
- Poinformuj numer alarmowy 112 i pracowników placówki, że otrzymałaś/-eś podejrzaną wiadomość e-mailową.

Reagowanie na informację przekazaną listownie

- Jeżeli to możliwe, ogranicz dostęp do listu innym osobom.
- Nie dotykaj i nie przenoś listu.
- Poinformuj numer alarmowy 112 i pracowników administracyjnych obiektu, że otrzymałaś/-eś podejrzaną przesyłkę listową.
- Zapamiętaj, kto widział dokument i go dotykał, kto go przekazał i w jakiej formie. Postaraj się zidentyfikować kuriera/listonosza.
- Jeżeli to możliwe, sfotografuj dokument.
- Po kontakcie z przesyłką dokładnie umyj ręce.

Postępowanie po zdarzeniu

- Zabezpiecz z pomocą pracowników budynek/teren przed nieuprawnionym wejściem do środka osób postronnych, szczególnie dziennikarzy.
- Zweryfikuj obecność nauczycieli i uczniów w miejscu zbiórki.
- Po potwierdzeniu przez Policję, że zagrożenie zostało zażegnane, i uzyskaniu zgody na powrót do obiektu koordynuj przywracanie normalnego funkcjonowania placówki w zakresie administracyjnym i dydaktycznym, wspierając pracowników i uczniów w bezpiecznym powrocie do codziennych obowiązków i zajęć.
- Przygotuj komunikat wyjaśniający przyczynę i przebieg zdarzenia – poinformuj uczniów oraz rodziców.
- Współpracuj z Policją w trakcie czynności dochodzeniowo-śledczych.
- W porozumieniu z organem prowadzącym współpracuj z mediami w celu zarządzania informacyjną stroną kryzysu.
- Po zakończeniu incydentu przyjmij ustny raport i notatkę służbową od pracowników zaangażowanych w proces zarządzania sytuacją.
- Porozmawiaj o incydencie z pozostałymi pracownikami – spisuj ich wnioski i rekomendacje.
- Zorganizuj spotkanie podsumowujące działanie w sytuacji kryzysowej w celu omówienia zdarzenia, jego przyczyn i ewentualnych sposobów zapobiegania podobnym incydentom w przyszłości.
- Wprowadź zmiany w obowiązujących procedurach – jeśli działanie wykazało taką potrzebę.

- Zorganizuj dodatkowe szkolenie z reagowania podczas tego typu incydentów celem doskonalenia reagowania w przyszłości.
- Zapisz wnioski z realizowanego działania i przekaz je organowi prowadzącemu – twoje spostrzeżenia mogą być wartościowe przy kolejnym działaniu.

Film szkoleniowy: moduł 5 [Obejrzyj]

Opracowano na podstawie:

- Ministerstwo Edukacji Narodowej. (2020). *Bezpieczna szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów*. <https://www.gov.pl/web/edukacja/bezpieczenstwo-fizyczne-i-cyfrowe-uczniow--poradnik-men>
- Poradniki MSWiA:
<https://www.gov.pl/web/mswia/poradniki>
<https://www.gov.pl/web/mswia/poradniki2>
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Obrony Narodowej, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. (2025). *Poradnik bezpieczeństwa*. <https://www.gov.pl/web/poradnikbezpieczenstwa>

Formularz przyjęcia informacji o zagrożeniu	
Uwaga: dokument powinien być przechowywany w miejscu dostępnym dla pracownika, na stanowisku pracy, w pobliżu aparatu telefonicznego	
Treść słów wypowiedzianych przez zawiadamiającego:	
	
Jakiego rodzaju jest zagrożenie?	
Urządzenie wybuchowe	Inne zagrożenie
Kiedy urządzenie wybuchowe eksploduje?	Kiedy zagrożenie zaistniało?
Gdzie jest w tej chwili urządzenie wybuchowe?	Jakiego miejsca dotyczy?
Jakiego rodzaju jest to urządzenie i co zawiera?	Kto jest zagrożony?
Jak wygląda urządzenie wybuchowe?	Jak mogę się do Pana/Pani zwracać?
W którym miejscu zostało podłożone?	Kto jest sprawcą zagrożenia i dlaczego?
Dlaczego podłożono urządzenie wybuchowe?	Jak można uniknąć zagrożenia?
Jak mogę się do Pana/Pani zwracać?	Czy można Panu/Pani pomóc?
Czy Pan/Pani jest konstruktorem urządzenia wybuchowego?	Skąd Pan/Pani telefonuje?
Skąd Pan/Pani telefonuje?	

CZĘŚĆ FORMULARZA WYPEŁNIANA PO PRZEPROWADZENIU ROZMOWY			
Podstawowe informacje dotyczące zawiadamiającego			
Forma kontaktu	Data i godzina przekazania informacji	Płeć	
Nr telefonu	Długość kontaktu	Wiek	
Adres e-mail			
Opis głosu zawiadamiającego:	Opis języka zawiadamiającego:	Opis zachowania się zawiadamiającego:	Dźwięk tła:
Akcent	Wykształcony	Spokojny	Biuro
Głośny/Cichy	Wulgarny	Rozsądny	Fabryka, zakład
Szybki/Wolny	Obcojęzyczny	Rozgniewany	Ulica
Niski/Wysoki	Nagrany	Desperacki	Dworzec
Ciepły/Chrapliwy	Nieracjonalny	Arogancki	Głos ludzki
Jąkający się	Niezrozumiały	Nieracjonalny	Zwierzęta
Zniekształcony		Wesoły	Muzyka
Bełkotliwy			Klimatyzator
Sepleniący			Inne
Inne uwagi dotyczące zawiadamiającego:			
Inne uwagi przyjmującego zgłoszenie:			
Zgłoszenie przyjął (imię, nazwisko, miejsce przyjęcia zgłoszenia – nr telefonu, adres e-mail, miejsce przyjęcia informacji)			
Zgłoszenie zostało przekazane do: Imię, nazwisko oraz stanowisko: Data, godzina przekazania informacji: Podpis:		Polecenia i uwagi osoby, do której przekazano zgłoszenie:	

Centrum Prewencji Terrorystycznej ABW | TERRORISM PREVENTION Centre of Excellence
00-993 Warszawa, ul. Rakowiecka 2A | www.tpcoe.gov.pl

JAK REAGOWAĆ NA INFORMACJĘ O ZAGROŻENIU?

INFORMACJA PRZEKAZANA TELEFONICZNIE

1
POPROŚ INNĄ OSOBĘ
O POWIADOMIENIE SŁUŻB.

2
NAGRAJ ROZMOWĘ,
PROWADŹ JĄ TAK,
ABY INNI MOGLI SŁUCHAĆ.

3
MÓW SPOKOJNIE,
OKAZUJ EMPATIE.

4
PYTAJ O SZCZEGÓŁY,
O TOŻSAMOŚĆ NA KONCU.

5
ZAPISZ NUMER ROZMÓWCY.

6
NIE ROZŁĄCZAJ SIĘ PIERWSZA/-Y.

7
ZAPISZ INFORMACJE
I PRZEKAŻ JE POLICJI.

INFORMACJA PRZEKAZANA DROGĄ ELEKTRONICZNĄ

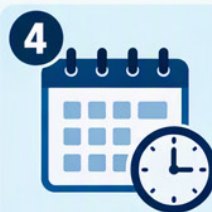
1
NIE ZAMYKAJ
WIADOMOŚCI.

2
ZRÓB ZRZUT EKRANU,
WYDRUKUJ.

3
NIE ODPISUJ,
NIE OTWIERAJ
ZAŁĄCZNIKÓW.

4
ZANOTUJ DATĘ
I GODZINĘ ODEBRANIA
WIADOMOŚCI.

5
POWIADOM SŁUŻBY
I PRACOWNIKÓW.

INFORMACJA PRZEKAZANA LISTOWNIE

1
OGRANICZ
INNYM DOSTĘP
DO LISTU.

2
NIE DOTYKAJ
I NIE PRZENOSŃ
LISTU.

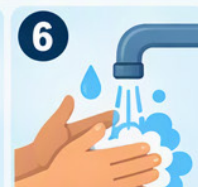
3
POWIADOM
SŁUŻBY
I PRACOWNIKÓW.

4
ZAPAMIĘTAJ, KTO
PRZEKAZAŁ, KTO WIDZIAŁ,
KTO DOTYKAŁ.

5
SFOTOGRAFUJ
KOPERTĘ I LIST.

6
DOKŁADNIE
UMYJ RĘCE.

KAŻDA INFORMACJA MA ZNACZENIE

Moduł 6: PRZYGOTOWANIE PLACÓWEK OŚWIATOWYCH DO ZAGROZEŃ WOJENNYCH I REAGOWANIA NA ZAMACHY

Rekomendowane etapy pracy nad projektowaniem systemu bezpieczeństwa w placówce oświatowej

1. Powołaj zespół odpowiedzialny za opracowanie i wdrożenie systemu bezpieczeństwa.
2. Przygotuj zespół do realizacji zadań poprzez szkolenia i dostęp do niezbędnych materiałów.
3. Przeprowadź ocenę ryzyka z uwzględnieniem specyfiki placówki.
4. Oceń przygotowanie placówki do reagowania na zagrożenia, w tym na możliwość zamachu.
5. Opracuj procedury postępowania na wypadek różnych rodzajów zagrożeń, w tym systemy ostrzegania i alarmowania dostosowane do poszczególnych scenariuszy.
6. Skonsultuj opracowane rozwiązania z właściwymi partnerami zewnętrznymi, m.in. Policją, Państwową Strażą Pożarną (PSP), Ochotniczą Strażą Pożarną (OSP) i Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ABW).
7. Przetestuj opracowane rozwiązania podczas ćwiczeń praktycznych i symulacyjnych.
8. Zapoznaj pracowników placówki z przyjętymi rozwiązaniami i procedurami.
9. Prowadź działania edukacyjne obejmujące zarówno przekazywanie wiedzy, jak i ćwiczenie praktycznych umiejętności.
10. Regularnie oceniaj skuteczność wdrożonych rozwiązań i aktualizuj je w razie potrzeby.

Film szkoleniowy: moduł 6 [Obejrzyj]

Ostrzeganie i alarmowanie o zagrożeniach

- Ostrzeganie i alarmowanie na terenie placówki oświatowej może być realizowane za pomocą komunikatów głosowych, sygnałów akustycznych lub informacji wizualnych.
- Jeżeli w placówce nie zainstalowano radiowęzła lub dźwiękowego systemu ostrzegawczego, należy skonfigurować system nadawania dzwonków lekcyjnych w taki sposób, by umożliwiał on nadawanie zróżnicowanych sekwencji dźwiękowych w zależności od rodzaju zagrożenia.
- Opracuj tabelę sygnałów ostrzegania i alarmowania – sprawdź rozwiązania rynkowe pozwalające na zdalne sterowanie systemem przez upoważnionych pracowników placówki.
- Upewnij się, że każdy pracownik i uczeń zna i potrafi rozróżnić poszczególne rodzaje sygnałów.
- System powinien funkcjonować również w przypadku braku prądu. Jeśli tak nie jest, należy wyposażyć obiekt w tuby głośnomówiące, gwizdki lub dzwonki ręczne pozwalające na alarmowanie z jednoczesnym przekazywaniem komunikatu słownego przez osoby ogłaszające alarm.
- Rekomenduje się, by system umożliwiał nadawanie informacji o pożarze, niebezpiecznym sprawcy/masowym zabójcy oraz o zagrożeniu ze strony podejrzanego przedmiotu.

Przykładowe komunikaty

Pożar

Uwaga! Uwaga! Na drugim piętrze wystąpiło zagrożenie pożarowe. Każda grupa pod opieką nauczyciela powinna ewakuować się z budynku najbliższym wyjściem ewakuacyjnym.

- W sytuacji ogłoszenia alarmu pożarowego ewakuacja następuje zgodnie z Instrukcją Bezpieczeństwa Pożarowego obowiązującą w placówce.
- W przypadku alarmu pożarowego osoby ewakuowane kierują się do wyznaczonego miejsca zbiórki w pobliżu obiektu. Stamtąd koordynatorzy ewakuacji, we współpracy z Państwową Strażą Pożarną (PSP), w razie potrzeby kierują je do innych bezpiecznych lokalizacji.

Alarm – niebezpieczny sprawca

Uwaga! Uwaga! W budynku przebywa napastnik uzbrojony w [broń białą/palną]. Ostatnio był widziany w rejonie [nazwa sali, strefy lub piętra]. Postępuj zgodnie z zasadą „UCIEKAJ – UKRYJ SIĘ – WALCZ”. Wykonuj polecenia nauczycieli. Opuść budynek tylko wtedy, gdy możesz zrobić to bezpiecznie i oddal się od niego. Policja jest w drodze.

- W przypadku alarmu o ataku masowego zabójcy ewakuacja polega na działaniu zgodnie z procedurą „UCIEKAJ – UKRYJ SIĘ – WALCZ”. Pamiętaj, że twoje działanie oraz postępowanie osób w strefie zagrożenia zależą będzie od specyfiki zdarze-

nia i aktualnych okoliczności. Działaj rozważnie, rekomendując zachowania, które nie doprowadzą do eskalacji zagrożenia. Pamiętaj, że przemieszczanie się w czasie zamachu powinno następować drogami bezpiecznymi – niekoniecznie zgodnymi z drogami i kierunkami ewakuacji pożarowej.

Alarm – niebezpieczny przedmiot/ pojazd

Uwaga! Uwaga!

W okolicy sali gimnastycznej znaleziono podejrzany przedmiot. Opuść budynek szkoły pod opieką nauczyciela, omijając okolicę sali gimnastycznej.

Nie dotykaj podejrzanych przedmiotów ani nie zbliżaj się do nich. Zabierz swoje rzeczy i odzież wierzchnią tylko wtedy, gdy możesz to zrobić bezpiecznie i bez opóźniania ewakuacji.

- W sytuacji ogłoszenia alarmu o niebezpiecznym przedmiocie ewakuacja następuje zgodnie z Instrukcją Bezpieczeństwa Pożarowego obowiązującą w placówce z zastrzeżeniami dot. specyfiki przedmiotowego zagrożenia.
- W przypadku alarmu o niebezpiecznym przedmiocie/pojeździe miejsce zbiórki do ewakuacji powinno znajdować się w znacznej odległości od obiektu.

Alarmy powszechnego systemu ostrzegania i alarmowania

- Służby korzystają z sygnałów alarmowych i komunikatów ostrzegawczych w sytuacji rzeczywistego zagrożenia lub do przeprowadzenia ćwiczeń. O ćwiczeniach dowiesz się odpowiednio wcześniej.
 - Ogłoszenie alarmu dla ludności: ciągły, modulowany dźwięk syreny przez 3 minuty
 - Odwołanie alarmu: ciągły, jednostajny dźwięk syreny przez 3 minuty. Jeśli usłyszysz sygnał alarmowy, włącz radio lub telewizor i stosuj się do komunikatów.
 - Alarm dla jednostki przeciwpożarowej: trzykrotnie wzrastający i opadający dźwięk syreny z przerwami 30-sekundowymi trwający 3 minuty
 - Alarm ćwiczebny/treningowy: ciągły dźwięk syreny trwający minutę

Film szkoleniowy: moduł dodatkowy [Obejrzyj]

Źródła wiedzy i rekomendacje, z których warto korzystać, projektując system bezpieczeństwa:

- Ministerstwo Edukacji Narodowej. (2019). *Bezpieczna szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów*. <https://www.gov.pl/web/edukacja/poradnik-dla-dyrektorow-szkol---bezpieczna-szkola>
- Ministerstwo Edukacji Narodowej. (2020). *Bezpieczna szkoła. Zagrożenia i zalecane działania profilaktyczne w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i cyfrowego uczniów*. <https://www.gov.pl/web/edukacja/bezpieczenstwo-fizyczne-i-cyfrowe-uczniow--poradnik-men>
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Obrony Narodowej, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa. (2025). *Poradnik bezpieczeństwa*. <https://www.gov.pl/web/poradnikbezpieczenstwa>
- Poradniki MSWiA:
<https://www.gov.pl/web/mswia/poradniki>
<https://www.gov.pl/web/mswia/poradniki2>
- Poradniki Rządowego Centrum Bezpieczeństwa
<https://www.gov.pl/web/rcb/poradnik-bezpiecznych-zachowan>
- Materiały Wydziału do spraw szkoleniowych oraz prewencji zagrożeń dla bezpieczeństwa CAT ABW Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego <https://tpcoe.gov.pl/cpt/materialy>
- Poradniki i materiały filmowe:
<https://www.youtube.com/@OchronaLudno%C5%9BciiObronaCywilna>
https://www.youtube.com/channel/UCJ_j1oCxizzqagU8hLX6SNG?view_as=subscriberhttps://youtu.be/jOB3t6w8jMU?si=X7BcKKqpju8mqj3E